

**“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo’jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti”
Milliy tadqiqot universiteti**

FAN:

**“MASHINALARDAN
FOYDALANISH ASOSLARI”**

MAVZU

12

**•Aniq dehqonchilik
usullari.Mashinalardan
foydalanish samaradorligini
oshirish istiqbollari**

Berdimuratov Paraxat Tadjimuratovich

**Muhandislik tizimlarni
boshqarish kafedrası dotsenti**

12- mavzu: Aniq dehqonchilik usullari.Mashinalardan foydalanish samaradorligini oshirish istiqbollari

- Reja: 1. Qishloq xo‘jaligi mashinasozligi
sohasini modernizatsiyalash
yo‘nalishlari;**
- 2. Agregatlarning ish unumini
oshirish zaxiralari;**
- 3. Qishloq xo‘jaligida “Aniq
dehqonchilik” tizimini qo‘llash
istiqbollari**

Mavzu bo'yicha bilim saviyasini baholash

Tushunchalar

Modernizatsiyalash yo'nalishlari, tashkiliy - xo'jalik, texnikaviy, tashkiliy-texnologik va sosiologik zaxira-lar, ish unumini oshirishning istiq-bolli yo'nalishlari

Nazorat savollari

Mashina-traktor agregatlaridan foydalanishdagi asosiy muammolar nimalardan iborat?

Bilaman (dars boshida yoziladi)	Bilishni xohlayman (dars boshida yoziladi)	Bilib oldim (dars oxirida yoziladi)

1. Qishloq xo'jaligi mashinasozligi sohasini modernizatsiyalash

1) chet ellarning ilg'or kompaniyalari bilan zamonaviy, ish unumi yuqori bo'lgan traktorlar, g'alla o'rish kombaynlari va boshqa **texnikalarni ishlab chiqarish bo'yicha hamkorlikni yanada kengaytirish;**

2) mashina-traktor parklarini sifatli **qishloq xo'jalik mashinalari bilan qayta jihozlash;**

3) quvvati, ish unumi, yoqilg'i sarfi va boshqa ko'rsatgichlari zamonaviy standartlarga mos keladigan **yangi turdagi texnikalarini ishlab chiqarishni o'zlashtirish;**

Davomi

4) qishloq xo‘jaligi mashinasozligi korxonalarini modernizatsiyalash va qayta jihozlash;

5) qishloq xo‘jaligi texnika ishlab chiqarish va yetkazib berish tizimini takomillashtirish;

6) zamonaviy qishloq xo‘jaligi mashinalariga texnik servis xizmati, shu jumladan firmaviy texnik servis qo‘rsatish tizimini kengaytirish;

7) fermer xo‘jaliklari, mashina-traktor parklari va qishloq xo‘jaligi mashinasozligi korxonalarini mutaxassislarining malakasini oshirish ko‘zda tutilgan.

2. Agregat ish unumini oshirish zaxiralari

Tashkiliy-xo'jalik

Fermer xo'jaligidagi yer maydonini o'lchamlari, talab etiladigan mashinalarni turi va soni, mahsulotlarni yetishtirishda texnologik kartalaridan va zamonaviy foydalanish usullarini qo'llash

Texnikaviy

Traktor va mashina detal va uzellari puxtaligini oshirish, ish jarayonida energiya sarfi-ni kamaytirish, ularni maqbul rejim-da ishlatish va turli zo'ri-qishlardan avtomatik saqlash usullari qo'llash.

Tashkiliy-texnologik

Agregatlarni dala-da ishlatishni zamonaviy texnologiya va usullarini amalda qo'llashda ilg'or texnologiya va texnika-lardan foydalanishni tashkil etish.

Sosio-logik

Har bir texnikani boshqaruvchi operator va mexanizator malakasini doimo oshirish va ularga maishiy va mehnat muhofazasi bo'yicha shart-sharoitlar yaratish

Agregatlarning ish unumini oshirishning asosiy yoʻnalishlari

1) Qishloq xoʻjaligi ekinlarini yetishtirishdagi barcha texnologik operatsiyalarning sifati va muddatlariga qoʻyilgan agrotexnik talablarga qatʼiy amal qilish;

2) Mashinalarni qamrov kengligi va ish bajarishdagi tezlik rejimlarini traktor quvvatidan maksimal foydalanishni hisobga olgan holda tanlash yoʻli bilan agregatlarni toʻgʻri jihozlash va tuzish;

Davomi

3) agregatlar harakatining ilg'or usullari, ularning ishlarini otryad usulida tashkil etish, ehtiyot qismlar va yonilg'i-moylash materiallari ta'minotida uzluksizlikni ta'minlash;

4) mexanizator, chilangar va muhandis-texnik xodimlarga mavsum davomida sifatli maishiy xizmat ko'rsatish, ularni moddiy jihatdan rag'batlantirish;

5) fermer xo'jaliklari ishlab chiqarishiga yangi texnologiyalar, zamonaviy texnika vositalari, ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish, masofadan turib boshqarishni joriy etish hisoblanadi.

3. “Aniq dehqonchilik” tizimini qo‘llash istiqbollari

“Aniq dehqonchilik” tizimining asosiy elementlaridan biri jarayonni boshqarish bo‘lib, uni boshqarish ikki maqsadni – bu jarayonlar va vositalarni aniq bilish va ularni oldindan mos xolda monitoring va nazorat qilish xisoblanadi.

SSI ISOBUS terminali-boshqarish tizimi

Bu tizim agregatlarni hamda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini boshqarishni birlashgan holda nazorat qilish uchun interfeys topshiriq nazoratchi qurilmalar bilan jihozlangan. Bu nazoratchi maxsus yoki o'ziga xos vazifalarni uy kompyuterdan yoki boshqarish blokidan olingan ma'lumotlarni, masalan, **turli dalalarga ishlov berish vazifasini taxlil qilishga imkoniyat yaratadi.**

Shu bilan birga **GSM-modem orqali Internetdan olingan turli topshiriq va vazifalarni ham taxlil qiladi.**

Davomi

SSI boshqaruv bloki yordamida agregatning muhim funksiyalari ko'rib turish uchun qo'yilgan **bir necha video kameralar bilan nazorat qilishi mumkin.** Bu esa o'z navbatida agregatning foydalanish mustahkamligini oshiradi. Ushbu blok uchun **maxsus navigasion dastur Fielnav** ishlab chiqilgan bo'lib, uning yordamida **agrotadbirlarni o'tkazish joyini aniqlash va u yerga borish uchun qisqa yo'llarini haydovchiga ko'rsatib turadi.** Joyning **koordinatlari** yer **uchastkasini** kartotekasidan olinadi.

Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini rivojlantirish istiqbollari

Bu axborotlar kelgusida “aniq dehqonchilik” tizimini yaratish va qishloq xo‘jalik ishlarini tashkil etish uchun asos bo‘ladi. Bu esa o‘z navbatida fermerlarga oldindan ishlarni bajarish uchun kerakli tadbirlarni kelishib olish uchun xizmat qiladi. Ma'lumotlar tarmog‘i mobil kurilmalar, ya'ni, smartfon, planshet kompyuterlar hamda agregatlarni boshqarish bloklari orqali olish va boshqarish imkoniyatini yaratadi.

Davomi

Kelajakda bu boshqarish tizimini oliy o'quv va ilmiy izlanishlar vazirliklarining birlashgan qishloq xo'jaligi tarmog'iga ulash mo'ljallangan.

Bundan kutilgan asosiy maqsad qishloq xo'jalik ishlari va ularni o'tkazish joylari to'g'risidagi barcha ma'lumotlarni, ya'ni, agregat to'g'risi-dagi, ob-havo, tuproqning holati va boshqa ma'lumotlarni birlashgan tarmoqqa yig'ishdan iborat.

Mavzu bo'yicha nazorat savollari

- 1. Mamlakatimizda qishloq xo'jaligi mashinasozligi sohasini rivojlantirishda qanday yo'nalish belgilangan?**
- 2. Kelajakda qishloq xo'jaligi mashinalariga qanday texnik xizmat ko'rsatish tizimlari joriy etiladi?**
- 3. Agregatlar ish unumi darajasini oshirish bo'yicha zaxiralarning turlarini bilasiz?**
- 4. "Aniq dehqonchilik" tizimining mohiyatini tushintiring.**
- 5. Agregatlarni masofadan turib boshqarish tizimining maqsadi nimadan iborat?**

“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo’jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti”
Milliy tadqiqot universiteti

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!

Berdimuratov
Paraxat

Muhandislik tizimlarni
boshqarish kafedrasini
dotsenti

+ 998 (71) 237 0586

b_parakhat@mail.ru

+ 998 (97) 157-69-88